

Кріль А. Ю.,
аспірант кафедри обліку та аналізу,
Національний університет «Львівська політехніка»
Науковий керівник – к. е. н., проф.,
Чубай В. М.

ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ У СФЕРІ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ

Нормативно-правова база у сфері внутрішнього контролю є фундаментальною основою для забезпечення правової основи та легітимності процесів управління ризиками на підприємствах. Вона не лише встановлює обов'язкові вимоги та стандарти, але й створює єдине правове поле, що сприяє уніфікації підходів до внутрішнього контролю та полегшує взаємодію між різними суб'єктами господарювання на національному та міжнародному рівнях.

Міжнародні нормативно-правові акти у сфері внутрішнього контролю мають особливе значення в умовах глобалізації та інтеграції світової економіки. Вони забезпечують єдиний підхід до організації систем внутрішнього контролю, що полегшує міжнародну співпрацю та підвищує довіру інвесторів до компаній, які працюють на глобальному ринку. Крім того, використання міжнародних стандартів дозволяє організаціям швидше адаптуватися до змін у світовому бізнес-середовищі та ефективніше протидіяти новим викликам та ризикам, що виникають у міжнародному контексті. Суб'єкти підприємницької діяльності в Україні часто ігнорують застосування міжнародних актів у сфері внутрішнього контролю через недостатнє розуміння їх важливості та потенційних переваг для бізнесу. Також впровадження міжнародних стандартів чи нормативних документів може вимагати значних ресурсів та змін в існуючих процесах, що в умовах економічної нестабільності та обмежених фінансових можливостей багатьох українських підприємств стає суттєвим бар'єром для їх адаптації.

У відповідь на корпоративні банкрутства та шахрайство, що призвело до

значних фінансових втрат для інституційних та індивідуальних інвесторів, Конгрес США у 2002 році прийняв Закон Сарбейнса-Окслі (SOX), який містить положення, що стосуються корпоративного управління, управління ризиками, аудиту та фінансової звітності публічних компаній, у тому числі положення, спрямовані на запобігання та покарання за шахрайство та корупцію в корпоративній бухгалтерії [1].

Вивчення Закону SOX є актуальним саме у контексті використання міжнародних нормативно-правових актів у сфері внутрішнього контролю з кількох важливих причин. Він встановив нові стандарти корпоративної відповідальності та фінансової звітності, які стали еталоном для багатьох країн при розробці власних нормативних актів у сфері внутрішнього контролю. Незважаючи на те, що цей Закон прийнятий в США, дотримання норм SOX покращує репутацію компанії на міжнародному рівні [2].

Цей нормативний документ значно підвищив вимоги до систем внутрішнього контролю, що сприяло розвитку більш ефективних практик управління ризиками та корпоративного управління в глобальному масштабі через чіткий розподіл відповідальності. Стандартизація процесів, яку запроваджує закон Сарбейнса-Окслі (SOX), є ключовим фактором підвищення ефективності систем внутрішнього контролю і вона полягає у встановленні чітких та уніфікованих вимог до систем внутрішнього контролю, які застосовуються до всіх суб'єктів, діяльність, яких підпадає під дію закону. Це створює єдину базу для оцінювання та порівняння ефективності контрольних процедур різних підприємств. Ось кілька основних аспектів:

- 1) посилення відповідальності керівництва, де CEO та CFO повинні особисто засвідчити точність фінансової звітності та ефективність системи внутрішнього контролю;
- 2) заборона надання аудиторами певних неаудиторських послуг тим суб'єктам, яких вони перевіряють, що сприятиме їхній об'єктивності;
- 3) встановлення вимог швидкого та повного розкриття інформації про суттєві зміни у фінансовому стані чи операціях суб'єкта бізнесу;

4) щорічне оцінювання ефективності внутрішнього контролю фінансової звітності та розкриття результатів цієї оцінки;

5) запровадження механізмів для анонімного повідомлення про потенційні порушення та захист співробітників, які повідомляють про неправомірні дії [1].

SOX вимагає детального документування всіх ключових процесів та контрольних процедур, що сприяє кращому розумінню та послідовному виконанню цих процедур всіма співробітниками. Закон визначає конкретні обов'язки та відповідальність керівництва, аудиторів та інших ключових осіб у забезпеченні ефективності внутрішнього контролю.

Отже, цей Закон SOX визначає конкретні області, які повинні бути охоплені системою внутрішнього контролю, включаючи фінансову звітність, розкриття інформації та корпоративне управління. Така стандартизація забезпечує більшу прозорість, порівнянність та надійність систем внутрішнього контролю, що в кінцевому підсумку підвищує довіру інвесторів та ефективність управління ризиками в організаціях. На нашу думку, вивчення Закону SOX допомагає краще зрозуміти базові вимоги до внутрішнього контролю на міжнародному рівні, що є цінним для вітчизняних підприємств, які прагнуть відповідати глобальним стандартам та ефективно управляти ризиками в міжнародному бізнес-середовищі.

Література

1. The Sarbanes Oxley Act. URL: <https://sarbanes-oxley-act.com/>

Старенька О.М. Роль міжнародних вимог в організації системи внутрішнього контролю. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. праць /За ред.:М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін.Одеса: Одеський національний економічний університет. 2019. № 1(69).С. 129–138 URL: https://journals.urau.ua/vsed_oneu/article/view/178433/178469